

Viačeslavas Ivanovas

Garsus kalbininkas, semiotikas, antropologas, mąstytojas, Rusijos MA akademikas, Lietuvos mokslų akademijos užsienio narys. Gimė 1929-08-21 Maskvoje, mirė 2017-10-07 Los Andžele (JAV), palaidotas Maskvoje, Novodevičės kapinėse.

Viačeslavas Vsevolodovičius Ivanovas gimė rašytojo Vsevolodo Ivanovo ir aktorės, vertėjos, memuaristės Tamaros Ivanovos (Kaširinos) šeimoje. 1951 m. Maskvos valstybinio universiteto Filologijos fakultete jis baigė romanų ir germanų kalbų studijas, 1955 m. apgynė filologijos mokslų kandidato disertaciją apie hetitų dantiraščio kalbos ryšius su kitomis indoeuropiečių kalbomis. Šis darbas buvo pripažintas daktaro disertacija (habilitacija), tačiau vėliau nepatvirtintas, nes buvo pradingęs Vyriausiojoje atestacinėje komisijoje. Antrą kartą habilituoto daktaro laipsnį V. Ivanovas gavo 1978 m. Vilniaus universitete už mokslinį darbą apie baltų ir slavų veiksmažodžius.

V. Ivanono mokslinis kelias nebuvo lengvas. 1956–1958 m. jis vadovavo Maskvos universiteto matematinės lingvistikos seminarui, tačiau 1958 m. buvo atleistas, nes nepritarė Boriso Pasternako romano „Daktaras Živago“ oficialiajam vertinimui. Šis sprendimas buvo pripažintas klaidingu ir panaikintas tik 1988 metais. 1959–1961 m. jis dirbo mašininio vertimo grupės vadovu Tiksliosios mechanikos ir skaičiavimo technikos institute, vėliau –

Rusijos MA Slavistikos institute, 1989–1993 m. vadovavo Užsienio literatūros bibliotekai Maskvoje. Nuo 1989 m. profesoriavo įvairiuose užsienio universitetuose.

2007 m. V. Ivanovas buvo išrinktas Lietuvos mokslų akademijos užsienio nariu. Profesorius buvo ir Latvijos MA užsienio narys, Britų akademijos bei JAV mokslų ir menų akademijos narys, vienas Maskvos komparatyvistikos mokyklos pradininkų. 2010–2015 m. jis buvo vienas iš Fundamentinių lingvistinių tyrimų fondo steigėjų ir globos tarybos pirmininkas. V. Ivanovas buvo ne tik mokslininkas, įvaldęs enciklopedines lingvistines žinias, bet ir rusų intelektualas, pasižymėjęs savo moralumu.

Profesorius V. Ivanovas buvo vieno žymiausių pasaulio baltistų Vladimiro Toporovo bendražygis. Jo moksliniai interesai visuomet buvo glaudžiai susiję su Lietuva ir baltistika. Šiedu mokslininkai buvo naujos baltų ir slavų tyrinėjimų krypties pradininkai. Jie ne tik visapusiškai nagrinėjo baltų ir slavų dvasinį palikimą, bet ir siekė išplėtoti mokslinius ryšius su Baltijos šalių mokslininkais. Būtent V. Ivanovo ir V. Toporovo pastangomis buvo rengiamos baltų ir slavų tyrimams skirtos mokslinės konferencijos, leistas šiems tyrimams skirtas periodinis mokslinių darbų rinkinys „Baltų ir slavų tyrinėjimai“ (rus. Балтославянские исследования). V. Ivanovas 2009 m. vadovavo Rusijos MA Slavistikos instituto Tipologijos ir lyginamosios kalbotyros skyriuje įsteigtam Baltų ir slavų mokslinių tyrimų centrui.

Mokslinis V. Ivanovo palikimas – tai daugiau nei 1000 mokslinių publikacijų bendrosios kalbotyros, semiotikos, indoeuropeistikos, balkanistikos, baltistikos, senųjų kalbų ir raštų klausimais, vertimai, poezijos rinkiniai, publicistika, prisiminimai, daugybė interviu. Su akademiku V. Toporovu parašė dvi monografijas ir daugybę straipsnių apie slavų kultūros semiotiką. V. Ivanovas ir V. Toporovas suformulavo „pagrindinio mito“ teoriją. Drauge su V. Toporovu prisidėjo prie baltistikos plėtotės už Baltijos šalių ribų. Enciklopedijos „Pasaulio tautų mitai“ (rus. Мифы народов мира) redakcinės kolegijos narys, tęstinio baltų kalbotyros žurnalo „Baltistica“, nuo 1965 m. leidžiamo Vilniuje, vienas iš steigimo iniciatorių.

Su akademiku T. Gamkrelidze parašė fundamentalų darbą „Indoeuropiečių kalba ir indoeuropiečiai“ (1984), kuriame nagrinėjama indoeuropiečių prokalbės gramatika ir

leksika, apžvelgiami bendrieji proindoeuropiečių visuomenės sandaros, religijos ir medžiaginės kultūros bruožai, remiantis archeologijos duomenimis, aptariamas indoeuropiečių kilmės klausimas. Knygoje pirmą kartą pateikta „Armėnijos hipotezė“, pagal kurią, indoeuropiečių prokalbė susidarė Armėnijos kalnyne.

2002 m. akademikas Viačeslavas Ivanovas apdovanotas Gedimino ordino Karininko kryžiumi.

Parengė

LMA Organizacinio skyriaus vyriausioji specialistė
Valerija Paškauskienė

Naudoti šaltiniai:

LMA archyvas, asmens byla
Sabaliauskas, Algirdas. Viačeslav Ivanov. VLE
<https://ru.wikipedia.org/>
Nuotrauka: <http://lki.lt/skaudi-netektis/>